

Tâ Mâverâdan (Şiir İncelemesi)

TÂ MÂVERÂDAN

Rüzgâr... Üstadın bu şiirde rüzgâr mefhumunu kullanmasını, rüzgârın, (aksiyon)u remzlendirmesi olarak düşünürsek, (fikir) hayatını başından sonuna bir rüzgârın doğuşu, esişi, kasırgaya dönüşü ve dinişi, daha doğrusu müspet yönde ilerleyişi şeklinde evrelere bölüp her biri hakkında fikir sahibi olmamız lazımdır.

Bu rüzgârın ilk işaretlerini Üstadın çocukluğu ve gençliği arasındaki manevî fakat iptidaî merhalesinde görmekteyiz. Bunu, henüz rüzgârın aksiyon cihetine erişmediği, uzaklardan bakılınca fantastik bir izlenim veren, kalıpsız ve kütlesiz, dışına bir etki vermekten ziyade içine girildiğinde basıncını ve tesirini murakabe edebildiğimiz bir (sis) yumağı şeklinde tahayyül edebiliriz. Üstadın bu dönemdeki şiirlerine baktığımızda tül gibi ince, muşamba derecesinde sağlam ve bir arslan yavrusu kadar istidadlı olan hâleti ruhiyesini görmekteyiz.

Daha sonra yaşı ilerledikçe bu fikir istidadı ve kabuğuna gömülü manevî derinlik, kafasını bir kaplumbağa gibi dışarı çıkarır çıkarmaz (madde) ye çarpacak ve fikir ızdırabının ilk acısını alnından kan boşalıyor gibi yakından hissedecektir. Daha önce (sis) olarak ele aldığımız fikir süreci artık rüzgârlaşma dönemine girmiş, maganda kurşunu gibi başıboş ve bir o kadar tehlikeli boyutlara erişmiştir. (Kaldırımlar şiirini yazdığı dönem)

Yaşı ilerledikçe maddenin ardındaki sır perdesini aralama gayesi, başıboş bir şehvetten çıkıp ihtirasa, hatta ondan da öte, ruhunu doyuracak biricik gıda hüviyetine girmiştir. Hiçbir fikriyat, hiçbir (izm) bu açlığı bir süreliğine

geçitirip, ardından pekiştirmekten öteye gidemiyordur. Sürekli bir arayış, adını koyamadığı, tarifini yapamadığı, sadece ve sadece aradığını bildiği o sır... Cemiyette, kavanoz içindeki balık kadar münzevidir. Hayatın miskin, fikirsiz ve basmakalıp cereyanı içinde bir şey aramaktadır; pörsümeyen, güzelliği zamana, saltanatı mekâna esir olmayan bir şey, daha doğrusu o şeyin izini...

Bu arayış içinde akli son raddelerine kadar germiş, vesveseden, bulanıklıktan başka bir şey bulamamıştır.

Daha sonra 'Benim hayatım budur!' diyeceği, hayatının neredeyse tümünü yelpazesine alan bu vaziyeti şöyle özetlemektedir:

" Hayatım, başından beri muazzam bir şeyi bulmanın cereyanı içinde akıyordu. Şu veya bu miskin vesilenin hassasiyeti içinde birini arıyordum.

Birini...

O, kim mi?

Allah'ın Sevgilisi...

Sonsuzluk ikliminin batmayan güneşi ve ebedilik sarayının paslanmaz tâcı...

Tek dava O'nu bulmakta, bulduracak olanı bulmaktaydı. Bin bir istikamette seke seke, sağa sola büküle büküle, renkten renge bulana bulana, hiçbir şeyden habersiz ve insandaki meccani emniyet ve bedahet saadeti karşısında şaşkın, hep o BİR etrafında helezonlar çizen bir hayat... (*) "

Gittikçe şiddetlenen, maddenin beş duyuyla sınırlı yalçın kayalıklarına başını vura vura benlik madenini sürekli törpüleyen bu fikir rüzgârı, nihayet efendisinin eteklerine, bir sobanın altında sıcaklığın saadetini arayan kedi gibi sinmiş, arayışı (melankolik) tesellileri delip, nihayet (bulduracak) iklime girmiştir.

Kafasını kasıp kavuran vesveseler, yerini Efendisinin karşısında hayretle başlayıp hayranlığa gark olacak teslimiyete bırakmıştır. Artık (akıl)la olmayacağını

anlamıştır. Madem hâlis imana yol verecek bedahet uzvumuz (akıl) ile zehirlenmiş, o zaman akılı bu kez (panzehir) olarak bünyeye alıp yeniden ondan kurtulmak lazımdır. Bu gayede muvaffakiyete ermek, yani imanı tefekkür ile şuurlaştırmak, gayeler içinde belki de en faziletli olandır. Çünkü bu iş, vücutta, kalbi göğüs kafesiyle çevreleyip emniyete almakla eşdeğerdir.

İşte, Üstad, bu âna kadarki vaziyetini, muhasebenin yekûn hattına şu mısralarla geçmektedir;

Rüzgâr öyle esti, öyle esti ki,
Her şey uçup gitti, kaldı Yaradan.
Ayna düştü, hayal, perdelerdeki
Bir akiscik gibi çıktı aradan.

Bu iklimde de ruhunu bütünüyle (iman)a teslim edememenin, (hakikat)in hududundan içeri büsbütün girememenin, imanın tatbik ediciliği yerine sadece lafazanı olma tehlikesinin ızdırabını yaşamıştır. Bu hal, yaşama umudu kalmamış, yataklarda ızdırapla ölümü bekleyen ağır bir hastanın ölüm ile yaşam arasındaki ızdırabı gibi, ne ölümün madde ötesindeki dinginliğine ulaşabilme, ne de hastalıktan uzak bir yaşamı seçebilme alternatifinin olduğu bir hâldir. Evet, bir süreliğine diner gibi olan o (rüzgâr), Üstadın tırnaklarıyla kazıdığı, uğruna fikir ızdıraplarının en şiddetlilerini çektiği (iman)ını bir hamlede baş aşağı edecek olan (hatarat)lar şeklinde hortlamıştır. Bu (hatarat)lar nefis gibi, şahsı, (iman)dan bir süreç içinde değil de âni bir elektrik çarpması gibi, bir çırpıda çıkararak, ardından telafisinin düşünün bile kurulamayacağı bir hâldir ki Üstad, ya bedahetle (Allah!) deyip zafere erecek, ya da büsbütün kaybedişin feza çapındaki iflasının müflisi olacaktır.

İşte bu vaziyetteyken Üstad, (ulvî) bir temas beklemektedir. O ulvî temas ki, bütün olmazları mümkün kılacak, üzerine gelen, aksiyon kudretini haczederek (vesvese)lere karşı (iman) akıncılarını dirilişe geçirecek olan iman (kontra)sıdır. O ulvî temas... Şiirin ikinci kıtası işte bu ulvî davetiyeyi

heceleemektedir.

Sırtımı uykuda dürtüyor bir el:
Fırla yatağından koşar adım gel!
0 bir minicik zar, kabuğunu del!
Seni çağırın var, tâ maverâdan!

Üstad niçin, bu davetiyeyi uykudayken aldığıını vurgulamıştır, diye düşündüğümüzde aklımıza hemen (akıl) ve (gönül) arasındaki münasebet ve sıklet farkı gelmelidir. Uyku, kişinin şuur ve mantıktan soyutlandığı harikulade bir evredir. Bu evrede aniden uyandırılan kişi, bir müddet sadece (içgüdü)leriyle hareket eder, her uyarıya hissî mukabelede bulunur. İşte, mutasavvıfların ölçüsünün iklimini Üstad, bu şekilde kurgulamış ve şiirleştirmiştir.

(*) 0 ve Ben

Üstad Sınıfı / Cihat